

Sygn. akt VIII U 1643/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2017 roku w Gliwicach

sprawy T. E. (1) (E.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania T. E. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16 sierpnia 2016 roku **nr** (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu T. E. (1) prawo do emerytury, począwszy od 1 czerwca 2016 roku;
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz ubezpieczonego kwotę 360 zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1643/16

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 sierpnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu T. E. (1) prawa do emerytury. W uzasadnianiu organ rentowy podał, że ubezpieczony nie udokumentował 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania mu prawa do emerytury.

W uzasadnieniu podniósł, że legitymuje się stażem 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W piśmie z dnia 1 listopada 2016 roku (karta 9 a.s.) ubezpieczony wskazał, że ZUS błędnie nie zaliczył mu do pracy w warunkach szczególnych okresu zasadniczej służby wojskowej.

Na rozprawie 9 grudnia 2016 roku (karta 16 a.s.) wskazał, że w okresie zatrudnienia w (...) cały czas wykonywał pracę w warunkach szczególnych będąc zatrudnionym jako monter konstrukcji stalowych na wysokości. Z powodu struktury organizacyjnej (...) wystawiono mu trzy świadectwa prac w warunkach szczególnych i wszystkie okresy wymienione w nich powinny być zaliczone do lat pracy w warunkach szczególnych. T. E. (1) podał, że był zatrudniony w (...) od 11 września 1974 roku do 30 listopada 1991 roku, z tego zakładu wyodrębnił się (...) – był to podmiot, który kierował go na budowy eksportowe. W tym czasie u swojego pracodawcy ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego. Następnie ubezpieczony przeszedł do spółki córki – (...) sp. z o.o. (obecna nazwa (...) S.A. Oddział (...) w K.). W dalszym ciągu ubezpieczony był kierowany na budowy eksportowe przez (...) i wtedy korzystał z urlopu bezpłatnego w (...) sp. z o.o. (obecna nazwa (...) S.A. Oddział (...) w K.).

W piśmie procesowym z dnia 6 kwietnia 2017 roku (karta 28 a.s.) ubezpieczony podniósł kolejne argumenty. Podał, że zaliczeniu do czasu pracy w warunkach szczególnych podlegają także urlopy bezpłatne z tytułu różnic w czasie pracy w kraju i na eksporcie, nie kwestionował natomiast braku zaliczenia urlopów dewizowych z tytułu nabycia prawa do urlopu wypoczynkowego na kontrakcie.

Na rozprawie w dniu 21 kwietnia 2017 roku (karta 33 a.s.) ubezpieczony podniósł, że także w okresie od 21 stycznia 1985 roku do 3 czerwca 1991 roku wykonywał prace w warunkach szczególnych, a ten okres nie został uwzględniony w żadnym świadectwie wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał dotychczasowe stanowisko.

W toku postępowania sądowego organ rentowy wydał kolejną decyzję odmawiającą prawa do emerytury – z dnia 21 grudnia 2016 roku. W decyzji tej uwzględnił zarzut odwołującego dotyczący błędu organu rentowego polegającego na niezaliczeniu do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu odbywania zasadniczej służby wojskowej i ponownie przeliczył ten staż ostatecznie uznając 12 lat, 1 miesiąc i 9 dni takiej pracy.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

T. E. (1) urodził się (...). Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

W ocenie ZUS na dzień 31 grudnia 1998 roku ubezpieczony legitymował się stażem 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz 12 lat, 1 miesiąca i 9 dni pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych.

T. E. (1) złożył wniosek o emeryturę 28 czerwca 2016 roku.

Organ rentowy dysponował dokumentami:

1. świadectwem pracy z 30 listopada 1991 roku wystawionym przez (...) Przedsiębiorstwo (...) Z. – potwierdzało zatrudnienie od 11 września 1974 roku do 30 listopada 1991 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) Z. – ZM (...) na stanowisku montera konstrukcji stalowych (karta 3 a. (...));

2. zaświadczeniem z 28 lutego 2001 roku wystawionym przez (...) S.A. potwierdzającym zatrudnienie na budowach eksportowych:

a) w Libii od 18 września 1981 roku do 19 czerwca 1982 roku,

b) w Niemczech od 15 sierpnia 1988 roku do 30 kwietnia 1990 roku,

c) w Niemczech od 16 czerwca 1991 roku do 18 sierpnia 1991 roku,

d) w Niemczech od 24 maja 1992 roku do 17 czerwca 1992 roku,

- e) w Niemczech od 8 lipca 1992 roku do 1 sierpnia 1992 roku
- f) w Niemczech od 14 stycznia 1993 roku do 21 stycznia 1994 roku,
- g) w Anglii od 26 lutego 1994 roku do 24 czerwca 1994 roku,
- h) w Niemczech od 18 marca 1996 roku do 6 kwietnia 1997 roku.

- karta 5-6 a. (...)

3. świadectwem pracy z 9 kwietnia 1997 roku wystawionym przez (...) S.A. potwierdzającym okres zatrudnienia od 18 marca 1996 roku do 6 kwietnia 1997 roku w (...) S.A. na stanowisku montera (karta 7 a. (...));

4. świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z 29 lutego 2016 roku wystawionym przez (...) S.A. potwierdzającym okres wykonywania prac w warunkach szczególnych w (...) sp. z o.o. obecnie (...) S.A. Oddział (...) w K. w okresach:

- a) od 2 grudnia 1991 roku do 13 czerwca 1993 roku ,
- b) od 1 lipca 1993 roku do 14 maja 2006 roku,
- c) od 30 maja 2006 roku do 31 grudnia 2008 roku

- karta 17 a.e.

5. świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z 27 czerwca 2016 roku wystawionym przez (...) S.A. potwierdzającym okres wykonywania prac w szczególnych warunkach:

- a) od 24 maja 1992 roku do 17 czerwca 1992 roku,
- b) od 8 lipca 1992 roku do 1 sierpnia 1992 roku
- c) od 15 listopada 1993 roku do 21 stycznia 1994 roku,
- d) od 26 lutego 1994 roku do 24 czerwca 1994 roku,
- e) od 18 marca 1996 roku do 6 kwietnia 1997 roku,
- f) od 9 grudnia 2003 roku do 31 stycznia 2004 roku,
- g) od 26 kwietnia 2004 roku do 10 stycznia 2005 roku,
- h) od 31 marca 2005 roku do 21 maja 2005 roku

- karta 18 a.e.

6. świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z 16 października 2000 roku wystawionym przez (...) S.A. potwierdzającym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w okresach:

- a) od 11 września 1974 roku do 25 kwietnia 1977 roku,
- b) od 3 maja 1979 roku do 29 sierpnia 1982 roku,
- c) od 15 października 1982 roku do 20 stycznia 1985 roku,
- d) od 14 czerwca 1991 roku do 30 listopada 1991 roku

- karta 19 a.e.;

7. świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach z 3 sierpnia 2016 roku wystawionym przez (...) S.A. Oddział (...) potwierdzającym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych w czasie zatrudnienia w (...) sp. z o.o. obecnie (...) S.A. Oddział (...) w K. w okresach :

a) od 2 grudnia 1991 roku do 23 lutego 1992 roku,

b) od 26 czerwca 1992 roku do 7 lipca 1992 roku,

c) od 21 sierpnia 1992 roku do 13 czerwca 1993 roku,

d) od 1 lipca 1993 roku do 14 listopada 1993 roku,

e) od 14 lutego 1994 roku do 25 lutego 1994 roku,

f) od 15 lipca 1994 roku do 8 marca 1996 roku,

g) od 10 marca 1996 roku do 14 marca 1996 roku,

h) od 7 kwietnia 1997 roku do 20 grudnia 1998 roku

i dalsze okresy po 1 stycznia 1999 roku – według pracodawcy były to okresy bez uwzględnienia urlopów bezpłatnych – karta 24-25 a.e.

Ubezpieczony przebywał na urloпах dewizowych i prywatnych urloпах bezpłatnych:

1. od 20 czerwca 1982 roku do 29 sierpnia 1982 roku - dewizowy,

2. od 1 maja 1990 roku do 24 maja 1990 roku - dewizowy,

3. od 19 sierpnia 1991 roku do 2 września 1991 roku - dewizowy,

4. 23 maja 1992 roku - prywatny

5. od 18 czerwca 1992 roku do 25 czerwca 1992 roku – dewizowy w tym 14 dni urlopu z tytułu różnicy w czasie pracy – karta 11 akt osobowych,

6. od 2 sierpnia 1992 roku do 20 sierpnia 1992 roku – dewizowy w tym 10 dni urlopu z tytułu różnic w czasie pracy, karta 14 akt osobowych,

7. 16 października 1993 roku – prywatny,

8. od 22 stycznia 1994 roku do 11 lutego 1994 roku – w zaświadczeniu na karcie 6 akt (...) wskazano, że do 11 grudnia 1994 roku. W ocenie sądu jest to błąd albowiem nie jest możliwe przebywanie na urlopie dewizowym prawie rok, nadto z akt osobowych – karta 28 a.o. wynika, że urlop ten trwał do 11 lutego 1994 roku, był to urlop dewizowy w tym 8 dni z tytułu różnic w czasie pracy - karta 28 akt osobowych,

9. od 24 lutego 1994 roku do 25 lutego 1994 roku – prywatny,

10. od 27 czerwca 1994 roku do 14 lipca 1994 roku – dewizowy, w tym 16 dni urlopu z tytułu różnic w czasie pracy – akta osobowe karta 33,

11. 9 marca 1996 roku – prywatny,

12. od 15 marca 1996 roku do 17 marca 1996 roku - prywatny,

13. od 19 maja 1997 roku do 29 lipca 1997 roku – dewizowy w tym 27 dni z tytułu różnicy czasu pracy – karta 46 akt osobowych,

14. od 21 grudnia 1998 roku do 30 grudnia 1998 roku – prywatny.

Ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową od 26 kwietnia 1977 roku do 12 kwietnia 1979 roku – książeczka wojskowa karta 4 a. (...).

Ubezpieczony korzystał ze zwolnień lekarskich w okresach:

1. od 21 marca 1994 roku do 26 marca 1994 roku – otrzymał zasiłek chorobowy,

2. od 22 grudnia 1994 roku do 20 grudnia 1994 roku – otrzymał zasiłek chorobowy,

3. od 3 sierpnia 1995 roku do 7 sierpnia 1995 roku – otrzymał wynagrodzenie za czas choroby,

4. od 15 czerwca 1998 roku do 19 czerwca 1998 roku – otrzymał wynagrodzenie za czas choroby,

5. od 2 grudnia 1998 roku do 12 grudnia 1998 roku – otrzymał wynagrodzenie za czas choroby

- karta 11 a. (...)

(...) był firmą zajmującą się montażem konstrukcji stalowych. Z konstrukcji tych wykonywane były hale zakładów przemysłowych. Montaż konstrukcji stalowych także był niezbędny przy remontach i rozbudowach zakładów przemysłowych. Ubezpieczony będąc zatrudnionym na stanowisku montera konstrukcji stalowych wykonywał pracę na terenie hut, koksowni, zakładów azotowych w całym kraju i za granicą. Była to praca na wysokości do 100 m. Polegała na tym, że dźwig podawał elementy konstrukcji, a ubezpieczony je montował przez składanie i wykonywanie krótkich spawów – haftów. Także ciął elementy konstrukcji tlenem. Praca w kraju i za granicą nie różniła się niczym. Ubezpieczony wykonywał ją stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Sam (...) miał wiele jednostek organizacyjnych i każda z nich zatrudniała pracowników. T. E. (1) był początkowo zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) Z. – Zakład (...) – od 11 września 1974 roku do 30 listopada 1991 roku. W czasie tego zatrudnienia odbywał zasadniczą służbę wojskową od 26 kwietnia 1977 roku do 12 kwietnia 1979 roku. Przed powołaniem do wojska pracował w warunkach szczególnych i wrócił do pracy u tego samego pracodawcy na to samo stanowisko po jej odbyciu w terminie do 30 dni tj. do 3 maja 1979 roku. Po wojsku nadal wykonywał pracę w warunkach szczególnych.

W 1985 roku ubezpieczony pracował na terenie Zakładów (...) w K.. W ramach swoich obowiązków montował konstrukcje stalowe przy budowie budynku granulacji i saletrzaka. Z uwagi na warunki pracy, jak większość pracowników, doznał ciężkiego niedotlenienia. W związku z tym lekarz medycyny pracy polecił przesunięcie ubezpieczonego do innej pracy i 21 stycznia 1985 roku wydał zaświadczenie o braku zdolności ubezpieczonego do pracy na wysokości – zaświadczenie lekarskie w aktach osobowych (karta nienumerowana). Orzeczenie o zdolności do pracy na wysokości ubezpieczony otrzymał 14 czerwca 1991 roku. Pracodawca ubezpieczonego przestrzegał zasad wykonywania badań dotyczących zdolności do pracy na wysokości i bez aktualnych badań wykonywanie pracy na wysokości nie było możliwe. Po uzyskaniu orzeczenia lekarskiego o zdolności do pracy na wysokości ubezpieczony ponownie pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako monter konstrukcji stalowych na wysokości.

W 1991 roku pracodawca ubezpieczonego przechodził reorganizację i poszczególne zakłady przedsiębiorstwa rozpoczęły działalność w formie osobnych spółek. Z tego względu od 2 grudnia 1991 roku ubezpieczony został pracownikiem (...) sp. z o.o. – obecna nazwa (...) S.A. Oddział (...) w K.. Ubezpieczony w dalszym ciągu pozostaje w zatrudnieniu.

Na czas kontraktu zagranicznego ubezpieczony zwracał się o urlop bezpłatny do swojego macierzystego pracodawcy. Urlop taki był mu udzielany. W czasie tego urlopu bezpłatnego ubezpieczony był kierowany do pracy na budowę zagraniczną przez (...) S.A. W czasie pracy za granicą ubezpieczony nabywał prawo do urlopu wypoczynkowego, a także do urlopu z tytułu różnic w czasie pracy w Polsce i za granicą ponieważ na kontrakcie pracownicy pracowali ponad 8 godzin dziennie. Po powrocie z kontraktu ubezpieczony wykorzystywał te urlopy w ramach urlopów bezpłatnych – dewizowych, udzielanych przez macierzystego pracodawcę. Na tę okoliczność były wystawiane karty rozliczeniowe o zatrudnieniu na kontrakcie. Na ich podstawie szczegółowo ustalano w jakim okresie ubezpieczonemu przysługuje urlop po powrocie z kontraktu i ile dni z niego to dni urlopu z tytułu różnic w czasie pracy i równoważnego czasu pracy. Stosowne rozliczenia kontraktów znajdują się w aktach osobowych ubezpieczonego – karta 11, 14, 28, 33, 46.

Reasumując sąd zaliczył ubezpieczonemu do okresów pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych okresy:

1. **od 11 września 1974 roku do 25 kwietnia 1977 roku** – karta 19 a.e. – **2 lata, 7 miesięcy, 15 dni**,
2. **od 26 kwietnia 1977 roku do 12 kwietnia 1979 roku** – wojsko – **1 rok, 11 miesięcy, 18 dni**,
3. **od 3 maja 1979 roku do 17 września 1981 roku** - karta 19 a.e. – **2 lata, 4 miesiące, 15 dni**,
4. **od 18 września 1981 roku do 19 czerwca 1982 roku** – kontrakt w Libii karta 5 (...), karta 19 a.e.- **0 lat, 9 miesięcy, 2 dni**,
5. **od 15 października 1982 roku do 20 stycznia 1985 roku** – karta 19 a.e.- **2 lata 3 miesiące, 6 dni**,
6. **od 14 czerwca 1991 roku do 30 listopada 1991 roku** – karta 19 a.e.- **0 lat, 5 miesięcy, 17 dni**,
7. **od 2 grudnia 1991 roku do 23 lutego 1992 roku** – karta 25 a.e. – **0 lat, 2 miesiące, 22 dni**,
8. **od 24 lutego 1992 roku do 22 maja 1992 roku** – karta 17 a.e., 24 (...) **0 lat, 2 miesiące, 29 dni**,
9. **od 24 maja 1992 roku do 17 czerwca 1992 roku** – kontrakt w Niemczech karta 5 (...), karta 18 a.e. – **0 lat, 0 miesięcy, 25 dni**,
10. **od 26 czerwca 1992 roku do 7 lipca 1992 roku** - karta 17a.e., 25 a.e.- **0 lat, 0 miesięcy, 12 dni** ,
11. **od 8 lipca 1992 roku do 1 sierpnia 1992 roku** – kontrakt w Niemczech karta 5 (...), 18 a.e.- **0 lat, 0 miesięcy, 25 dni**,
12. **od 21 sierpnia 1992 roku do 13 czerwca 1993 roku** – karta 17 a.e., 25 a.e. (w tym kontrakt w Niemczech, który trwał od 14 stycznia 1993 roku do 21 stycznia 1994 roku – karta 5 (...)) – **0 lat, 9 miesięcy, 24 dni**,
13. **od 1 lipca 1993 roku do 15 października 1993 roku** – karta 25 a.e., 24 (...) (w tym kontrakt w Niemczech, który trwał od 14 stycznia 1993 roku do 21 stycznia 1994 roku – karta 5 (...))- **0 lat, 3 miesiące, 15 dni**,
14. **od 17 października 1993 roku do 14 listopada 1993 roku** – karta 25 a.e. – **0 lat, 0 miesięcy, 29 dni**,
15. **od 15 listopada 1993 roku do 21 stycznia 1994 roku** – karta 18 a.e. (w tym kontrakt w Niemczech, który trwał od 14 stycznia 1993 roku do 21 stycznia 1994 roku – karta 5 (...)) – **0 lat, 2 miesiące, 7 dni**,
16. **od 14 lutego 1994 roku do 23 lutego 1994 roku** – karta 25 a.e., 24 (...) **0 lat, 0 miesięcy, 10 dni**,
17. **od 26 lutego 1994 roku do 24 czerwca 1994 roku** – karta 18 a.e., kontrakt w Anglii karta 5 (...), z uwzględnieniem okresu od 21 marca 1994 roku do 26 marca 1994 roku - L4 – **0 lat, 4 miesiące, 0 dni**,

18. **od 15 lipca 1994 roku do 8 marca 1996 roku** – karta 25 a.e. z uwzględnieniem L4 od 22 grudnia 1994 roku do 30 grudnia 1994, od 3 sierpnia 1995 roku do 7 sierpnia 1995 roku – **1 rok, 7 miesięcy, 23 dni**,

19. **od 10 marca 1996 roku do 14 marca 1996 roku** – karta 25 a.e. – **0 lat, 0 miesięcy, 5 dni**,

20. **od 18 marca 1996 roku do 6 kwietnia 1997 roku** – karta 18 a.e., kontrakt w Niemczech karta 5-6,7 (...) **1 rok, 0 miesięcy, 20 dni**,

21. **od 7 kwietnia 1997 roku do 18 maja 1997 roku** – karta 25 a.e. - **0 lat, 1 miesiąc, 12 dni**,

22. **od 30 lipca 1997 roku do 20 grudnia 1998 roku** – karta 17 a.e., karta 25 a.e. z uwzględnieniem L4 od 15 czerwca 1998 roku do 19 czerwca 1998 roku i od 2 grudnia 1998 roku do 12 grudnia 1998 roku – **1 rok, 4 miesiące, 21 dni**.

Suma powyższych okresów przekracza 15 lat.

Dodatkowo należy zaliczyć ubezpieczonemu do pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych okresy urlopów po powrocie z kontraktów, które były mu udzielone z tytułu różnicy w czasie pracy w kraju i za granicą. Są to następujące ilości dni:

- 14 dni w okresie od 19 czerwca 1992 roku do 25 czerwca 1992 roku,

- 10 dni w okresie od 7 sierpnia 1992 roku do 20 sierpnia 1992 roku,

- 8 dni w okresie od 22 stycznia 1994 roku do 11 lutego 1994 roku,

- 16 dni w okresie od 27 czerwca 1994 roku do 14 lipca 1994 roku,

- 27 dni w okresie od 19 maja 1997 roku do 29 lipca 1997 roku.

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił na podstawie: akt osobowych, akt organu rentowego, zeznań świadków E. M. (karta 43-44 a.s.), S. G. (karta 44-45 a.s.), przesłuchania stron (karta 45-46 a.s.).

Sąd w całości oparł się na aktach osobowych ponieważ nie były one kwestionowane. Oparł się sąd na aktach organu rentowego uznając jednak, że dokumenty w nich zawarte dowodzą, iż osoby, które je wystawiły złożyły oświadczenia w nich zawarte. Jak już wyżej podniesiono w zaświadczeniu na karcie 6 akt (...) wskazano, że ubezpieczony przebywał na urlopie bezpłatnym od 22 stycznia 1994 roku do 11 grudnia 1994 roku. W ocenie sądu jest to błąd albowiem nie jest możliwe przebywanie na urlopie dewizowym prawie rok, nadto z akt osobowych – karta 28 a.o. wynika, że urlop ten trwał do 11 lutego 1994 roku, był to urlop dewizowy w tym 8 dni z tytułu różnic w czasie pracy - karta 28 akt osobowych.

Ponadto w aktach kapitału początkowego na karcie 24 znajduje się zaświadczenie o urlopiach bezpłatnych T. E. (1) wykorzystanych w (...) sp. z o.o.. W ocenie sądu z zaświadczenia tego nie wynika, że w czasie wskazanych w nim urlopów bezpłatnych ubezpieczony nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych ponieważ nie uwzględnia ono, że w czasie tych urlopów T. E. wykonywał taką pracę na budowach eksportowych, będąc tam delegowany przez inny zakład (...) tj. (...) S.A..

Ubezpieczony przedstawił organowi rentowemu cztery świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych – karta 17, 18, 19, 25 a.e. oraz dwa świadectwa pracy – karta 3, 7 a. (...), a także zaświadczenia o pracy na budowach eksportowych i urlopiach bezpłatnych – karta 5-6 a. (...), 24a. (...). Dokumenty te analizowane łącznie z aktami osobowymi i zeznaniami świadków oraz przesłuchaniem stron dają dopiero podstawę do ustaleń faktycznych. Analizowane natomiast w oderwaniu od pozostałego materiału dowodowego mogą prowadzić do błędnych wniosków co do okresów zatrudnienia i korzystania z urlopów bezpłatnych u poszczególnych pracodawców stanowiących zakłady (...).

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka E. M. w części, w której podał on, że (...) nie zmieniał nazwy albowiem stoi to w sprzeczności z dowodami w postaci dokumentów, zeznaniami S. G. i przesłuchaniem ubezpieczonego.

Sąd nie dał wiary ubezpieczonemu w części w której zeznał, że został odsunięty od pracy na wysokości od 21 stycznia 1985 roku na dwa lub trzy miesiące. Sąd uznał, że ubezpieczony może nie pamiętać szczegółowo w jakim okresie był niezdolny do pracy na wysokości. Ponadto żaden z pracodawców ubezpieczonego nie potwierdził wykonywania przez niego pracy w warunkach szczególnych od 21 stycznia 1985 roku do 13 czerwca 1991 roku. Twierdzenie ubezpieczonego niewiarygodne jest także z tego względu, że w jego aktach osobowych znajduje się zaświadczenia o zdolności do pracy na wysokości z 14 czerwca 1991 roku. Brak takiego zaświadczenia za okres od 21 stycznia 1985 roku do 13 czerwca 1991 roku. Ponadto świadkowie zeznali, że nie była możliwa praca na wysokości bez stosownego orzeczenia lekarskiego.

Sąd zważył co następuje:

odwołanie było zasadne.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2015r., poz. 748) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Zgodnie z art. 184 ust. 2 tej ustawy emerytura przewidziana powyżej przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Przepis § 4 ust.1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.) stanowi, że emerytura przysługuje pracownikowi, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, jeżeli osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiety i 60 dla mężczyzny, ma wymagany okres zatrudnienia (20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Zgodnie z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do emerytury są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

Organ rentowy uwzględnił ubezpieczonemu do stażu pracy do 31 grudnia 1998 roku 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Ubezpieczony nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

Ubezpieczony wykazał także co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych do dnia 31 grudnia 1998 roku.

W stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.) Wykazie A, Dział V, poz. 5 wymienione są prace przy montażu konstrukcji metalowych na wysokości.

W części ustalającej szczegółowo opisano w których okresach ubezpieczony wykonywał taką pracę.

Do pracy w warunkach szczególnych należy zaliczyć także okres odbywania zasadniczej służby wojskowej.

Sąd orzekający zwraca uwagę, iż odbywanie zasadniczej służby wojskowej regulowane było przez ustawę z dnia 21 listopada 1967 roku o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz.U. z 2004r. Nr 241, poz 2416).

Zgodnie z treścią art. 108 ust. 1 tej ustawy obowiązującego w okresie od 29 listopada 1967 roku do 31 grudnia 1974 roku (w brzmieniu pierwotnym) i po zmianie od 1 stycznia 1975 roku (w brzmieniu do 5 sierpnia 1979 roku) - a zatem w okresie obywatela zasadniczej służby wojskowej przez odwołującego - okres odbytej zasadniczej lub okresowej służby wojskowej zalicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z

zatrudnieniem, pracownikom, którzy po odbyciu tej służby podjęli zatrudnienie w tym samym zakładzie pracy, w którym byli zatrudnieni przed powołaniem do służby, albo w tej samej gałęzi pracy.

Na podstawie art. 108 ust. 4 w/w ustawy wydane zostało Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 roku w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318). Rozporządzenie to obowiązywało do 31 sierpnia 1979 roku. Zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia żołnierzowi, który podjął zatrudnienie stosownie do zasad określonych w § 2-4 (tj. w terminie 30 dni od dnia zwolnienia ze służby wojskowej zgłosił powrót do zakładu pracy), wlicza się czas odbywania służby wojskowej do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął zatrudnienie, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym zakładzie oraz w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie.

Treść powyższych przepisów wskazuje, że skoro czas odbywania służby wojskowej w warunkach określonych w tych przepisach, wlicza się do okresu zatrudnienia, w zakresie wszelkich uprawnień związanych z zatrudnieniem w tym w zakresie szczególnych uprawnień uzależnionych od wykonywania pracy na określonym stanowisku lub w określonym zawodzie, to okres ten należy zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.). Do odbywania zasadniczej służby wojskowej należy bowiem stosować przepisy w brzmieniu obowiązującym w okresie jej odbywania.

Takie stanowisko potwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu do wyroku z dnia 9 marca 2010 roku, I UK 333/09 (LEX 585739) oraz w wyroku z 25 lutego 2010 roku, II UK 219/09, zaś sąd orzekający prezentowane stanowisko w pełni podziela.

Ubezpieczony T. E. (1) odbywał zasadniczą służbę wojskową w okresie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) Z. – Zakład (...), gdzie wykonywał pracę uznaną przez sąd za pracę w warunkach szczególnych. Po zwolnieniu ze służby, do pracy u tego samego pracodawcy powrócił w terminie 30 dni od zakończenia odbywania służby.

A zatem okres zasadniczej służby wojskowej należy odwołującemu zaliczyć do pracy w warunkach szczególnych.

Do pracy w warunkach szczególnych należy zaliczyć także okresy zwolnień lekarskich – szczegółowo przedstawione w części ustalającej.

Przepis art. 32 ustawy emerytalno-rentowej został zmieniony ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. W przepisie tym postanowiono, że przy ustalaniu okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa.

Ustawodawca, wprowadzając zmiany pojęcia "zatrudnienia w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze", nie uchwalił przepisów międzyczasowych.

W wyroku z 13 lipca 2011 roku, sygn. akt I UK 12/11 Sąd Najwyższy stwierdził: „Przepis art. 184 ustawy w sposób szczególnie uregulował sytuację prawną ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. i osobom, które w dniu wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 r.) wykazały okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okresu składkowego i nieskładkowego określonych w art. 27 ustawy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn), zagwarantował prawo nabycia emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32. Celem wymienionego przepisu było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla wszystkich, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniają warunki przejścia na emeryturę, z wyjątkiem wieku emerytalnego przewidzianego w art. 32 ustawy (sprawozdanie stenograficzne z 36 posiedzenia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w dniach 25 i 26 listopada 1998 r., s. 8-9).

W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r.” Sąd Okręgowy podziela zaprezentowaną wykładnię przepisu art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalno-rentowej.

W zakresie zaliczenia urlopów dewizowych należy wskazać, że status prawny pracownika skierowanego do pracy za granicą i na ten czas korzystającego z urlopu bezpłatnego u macierzystego pracodawcy ukształtowały przepisy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (t.j. Dz.U. z 1990 r. Nr 44, poz. 259 ze zm).

Przepisy omawianego rozporządzenia miały zastosowanie do wszystkich pracowników kierowanych do pracy za granicą przez jednostki wskazane w jego § 2 ust. 1 - jednostki kierujące. Jeżeli jednostka kierująca chciała zawrzeć umowę o pracę za granicą z osobą, która była pracownikiem innego zakładu, to musiała od tego zakładu pracy uzyskać na to zgodę (§ 2 ust. 2). Tryb postępowania przedstawiał się następująco - zainteresowany pracownik występował do jednostki kierującej o zatrudnienie na budowie eksportowej lub przy wykonywaniu usługi eksportowej, a jednostka kierująca występowała z wnioskiem do macierzystego zakładu o wyrażenie zgody na skierowanie pracownika do pracy za granicą na warunkach przewidzianych w rozporządzeniu, przy czym pierwotnie macierzysty zakład pracy miał obowiązek wyrazić zgodę na powyższe, później zaś pozostawiono decyzję o wyrażeniu zgody jego uznaniu. Wystąpienie jednostki kierującej do macierzystego zakładu pracy o zgodę na skierowanie do pracy za granicą oraz o ewentualne przedłużenie kontraktu było przy tym obligatoryjne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 listopada 1983 r., I PRN 181/83, OSP 1984 nr 9, poz. 83). W myśl pierwotnie obowiązującego § 2 ust. 3, a następnie § 2 ust. 4 i 5 rozporządzenia jednostka kierująca pracownika do pracy za granicą zawierała z nim umowę o pracę na czas określony (początkowo nie limitowano czasu trwania umowy, później jednak maksymalny okres, na jaki można było zawrzeć umowę, określono na 4 lata, z możliwością jego przedłużenia w uzasadnionych przypadkach i za zgodą macierzystego zakładu pracy, nie dłużej jednak niż o 2 lata), która powinna określać kraj wykonywania pracy, rodzaj pracy, termin rozpoczęcia i okres pracy za granicą oraz przysługujące z tego tytułu wynagrodzenie. Paragraf 3 a następnie § 4 rozporządzenia stanowił, że macierzysty zakład pracy udziela pracownikowi urlopu bezpłatnego na okres skierowania do pracy za granicą. Pracownik przed skierowaniem do pracy za granicą powinien był wykorzystać urlop wypoczynkowy przysługujący mu z tytułu pracy w macierzystym zakładzie. Tenże okres urlopu bezpłatnego, a także przypadający bezpośrednio po zakończeniu tego urlopu okres niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną podlegał zaś wliczeniu do okresu pracy, od którego zależały uprawnienia pracownicze, jeżeli pracownik podjął zatrudnienie w macierzystym zakładzie pracy w terminie 14 dni od zakończenia pracy za granicą, a w razie niezdolności do pracy z powodu choroby lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną lub z innych ważnych przyczyn niezależnych od pracownika - bezzwłocznie po ustaniu tych przyczyn. Dochowanie przez pracownika owego terminu zobowiązywało macierzysty zakład pracy do zatrudnienia pracownika, który zakończył pracę za granicą, na takim samym stanowisku lub stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz osobistego zaszerogowania posiadanego przed skierowaniem do pracy za granicą. Oba stosunki pracy (z macierzystym zakładem pracy oraz z jednostką kierującą) zostały zatem funkcjonalnie powiązane. Urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy udzielany był na wniosek jednostki kierującej i trwał tak długo, jak skierowanie pracownika do pracy za granicą. Okres urlopu bezpłatnego (w przeciwieństwie do urlopu bezpłatnego udzielanego na podstawie przepisów Kodeksu pracy) wraz z okresem niezdolności do pracy lub odosobnienia w związku z chorobą zakaźną po jego zakończeniu wliczany był do stażu pracy rzutującego na uprawnienia pracownicze. Tryb zakończenia stosunku pracy na budowie eksportowej

oraz niedochowanie ustawowego terminu powrotu do macierzystego zakładu pracy implikowały zaś sposób ustania stosunku pracy z macierzystym zakładem pracy.

Również regulacja rozporządzenia dotycząca problematyki czasu pracy i urlopów wypoczynkowych pracowników na kontrakcie rzutowała na funkcjonowanie stosunku pracy z macierzystym zakładem pracy. Zgodnie bowiem z § 7¹ (§ 10) rozporządzenia, z zastrzeżeniem sytuacji, gdy jednostka kierująca skorzystała z przewidzianej w § 8 (odpowiednio § 11) możliwości podwyższenia dobowej normy czasu pracy i wprowadzenia pięciodniowego tygodnia pracy na budowach (usługach) eksportowych lub z możliwości wprowadzenia równoważnego systemu czasu pracy, czas pracy na budowie (przy wykonywaniu usługi) eksportowej nie mógł przekraczać 8 godzin na dobę i 46 (42) godzin na tydzień. Jeżeli czas pracy na budowie (przy wykonywaniu usługi) eksportowej był dłuższy niż 46 (42) godziny na tydzień, pracownikowi przysługiwał czas wolny od pracy w wymiarze stanowiącym różnicę między obowiązującym go tygodniowym wymiarem czasu pracy a 46 (42)-godzinnym tygodniowym wymiarem czasu pracy. Jednostka kierująca udzielała pracownikowi czasu wolnego od pracy w okresie zatrudnienia za granicą, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia walutowego. Jeżeli z przyczyn organizacyjno-produkcyjnych nie było możliwe udzielenie czasu wolnego w okresie zatrudnienia za granicą, urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie pracy ulegał przedłużeniu odpowiednio do wymiaru nieudzielonego czasu wolnego od pracy. W tym wypadku pracownikowi przysługiwał od jednostki kierującej, w zamian za czas wolny od pracy, ekwiwalent pieniężny w walucie, obliczony jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy na podstawie wynagrodzenia pobieranego w czasie zatrudnienia za granicą.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 269/14, L. stwierdził, że mamy zatem do czynienia z paradoksalną sytuacją, gdy po zakończeniu kontraktu zagranicznego pracownik nie pozostając już w zatrudnieniu w ramach stosunku pracy na budowie eksportowej i nadal przebywając na urlopie bezpłatnym w macierzystym zakładzie pracy (a więc formalnie nie będąc w żadnym „czynnym” zatrudnieniu), pobierał w tym czasie świadczenia pieniężne ze stosunku pracy. Świadczenia te nazywane zaś były ekwiwalentem za niewykorzystany urlop wypoczynkowy czy dni wolne w zamian za pracę ponadwymiarową, chociaż w rzeczywistości pracownik wykorzystywał urlop (dni wolne) w naturze, skoro w tym czasie zwolniony był z obowiązku wykonywania pracy na rzecz macierzystego pracodawcy. Mimo że formalnie umowa o pracę na budowie eksportowej uległa rozwiązaniu, skutki jej zawarcia trwały nadal i rzutowały na funkcjonowanie stosunku pracy z macierzystym pracodawcą. Pracownik wykorzystywał bowiem w naturze urlop wypoczynkowy i dni wolne za pracę ponadwymiarową (do których nabył prawo z tytułu umowy o pracę na budowie eksportowej i których obowiązek wynagrodzenia obciążał jednostkę kierującą) w trakcie trwania stosunku pracy z macierzystym pracodawcą, który co prawda urlopu tego (dni wolnych) formalnie nie udzielał i nie wypłacał z tej racji żadnych świadczeń, ale który nie mógł w tym czasie żądać od pracownika wykonywania pracy, a okres ustawowo przedłużonego urlopu bezpłatnego wliczany był do stażu rzutuującego na uprawnienia pracownicze osoby zatrudnionej.

Kwestia zaliczenia urlopów dewizowych do okresów pracy górniczej (też praca w warunkach szczególnych) była przedmiotem rozstrzygnięcia w sprawie II UKN 505/98 (wyrok z dnia 3 marca 1999 r.) Sąd Najwyższy uznał, że przedłużenie urlopu bezpłatnego udzielonego z tytułu różnicy w czasie pracy górniczej wykonywanej za granicą podlega zaliczeniu do okresu pracy górniczej stosownie do § 10 ust. 2 w związku z § 4 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem

W niniejszej sprawie zaliczenie urlopów dewizowych nie miało wpływu na treść rozstrzygnięcia ponieważ ubezpieczony nawet po ich pominięciu legitymował się okresem ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Reasumując ubezpieczony na dzień 31 grudnia 1998 roku legitymował się stażem ponad 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Mając powyższe na uwadze sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. uwzględnił odwołanie i przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od daty złożenia wniosku.

W toku postępowania sądowego organ rentowy wydał odmowną decyzję z 21 grudnia 2016 roku. Wydanie tej decyzji nie miało wpływu na bieg postępowania w sprawie z odwołania od decyzji z dnia 16 sierpnia 2016 roku – art. 477¹³ § 1 k.p.c.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015r., poz. 1800).

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek